

Roman

ilustrovan družinski tednik · izhaja v četrtek

III. leto

v Ljubljani, 17. septembra 1931

Štev. 38

Pomota

Napisala L. H. Löwe

Sanitetni svetnik dr. Vihar je postal pred svojim avtomobilom.

„O, ti ljubi Bog,“ je vzdihnil in se obrnil k svojemu prijatelju Brantu, „že vidim, da bom moral nocoj spet ven.“

To rekši, je pokazal na električno luč, ki je gorela v prvem nadstropju v njegovi delovni sobi.

„To je moje znamenje. Luč se vselej prižge, kadar me kdo kliče, če me ni doma. Počakaj, Janez,“ se je obrnil k šoferju, „morda bova morala spet na pot. Potem bi še tebe, Ivo, odložil pred tvojim stanovanjem.“

„Že vidim, Vihar, zdravništvo je poslednji poklic na svetu, ki bi me zamikal. Po tako naporni seji namestu v posteljo spet ven — ne, za kaj takega se ne bi navdušil.“

„Ali misliš, da se jaz veselimo?“ je odvrnil dr. Vihar že v temi.

„Spravite avto v garažo,“ je kmalu nato zavpil dr. Vihar iz prvega nadstropja. „Hvala Bogu mi ne bo treba več iti ven. Poslal bom svojega namestnika. Torej lahko noč, Ivo! Upam, da ti izgubljeni tarok ni obtičal v košteh.“

„Tarok ne, pač pa ribe.“ je odvrnil ravnatelj Brant. „Ne vem, kako to, rib v naših gostilnah ne znajo prav napraviti. Pa lahko noč!“

RAZSTAVA NOG (METRO)

„Dober večer, kolega!“ je gori pozdravil sanitetni svetnik v telefon. „Oprostite, da vas tako pozno nadlegujem. Kaj? Da se je večer šele začel? E, vi mladina! Tudi jaz bi rad še enkrat imel trideset let. Čujte, ali ne bi spet hoteli namestu mene obiskat nekega bolnika? Stara moja pacientka, meni precej od rok, vam pa zelo blizu, le dve, tri ulice od vaše hiše. Na Thomasovi cesti. Čujete? T kakor Teodor, H kakor Hamlet. O kakor Odol, M kakor Micky-miška — kaj se smejete, mar ne črkujem čisto času primerno? Torej: M kakor Micky-miška, A kakor Albers, da, Hans Albers, filmski igralec, S kakor sonny-boy — Thomasova cesta! Zdaj še njeno ime: Ar-

tič. Da ni treba črkovati? Dobro! Torej Artič, Thomasova cesta sedemnajst. Gospo poznam že dolgo: dobra ženica, samo malo, hm, čudna. Histerična je. Vsak dan jo kaj drugega boli. Posebno ponoči. Ravno sem se vrnil domov, pa sem na mizi dobil njen listek. Da naj takoj pridem k njej — bolečine v želodcu, kakor zmerom. Bodite tako ljubezni, pa jo obiščite namestu mene. Saj vam ne bo treba dosti preiskovati. Ne dajte si preveč pripovedovati! Jaz ji vedno zapišem kamelice, tople obkladke in posteljo. To vselej pomaga. Velja? Zelo lepo, gospod kolega! Najlepša vam hvala! Do svidenja, gospod kolega!“

Se nadaljuje na strani 538

Junaška žena:

Na Finskem se je zgodila nesreča na morju, ki je zahtevala štiri človeške žrtve. Motorna ladja „Maine“ se je zadela v čeri in se je jela potapljati. Enemu izmed mornarjev se je posrečilo priplavati na suho in obvestiti ljudi o nesreči. Toda reševalci so mogli rešiti samo dva človeka: moža in ženo. Žena se je bila oklenila jambora in je polnih dvajset ur držala nad vodo svojega ranjenega in nezavestnega moža. Ko so jo spravili v čoln, se je od nečloveškega napora onesvestila.

*

Ali poznate vse vrline, odlike in prednosti številke 2?

Na Češkem bodo v kratkem volitve. Stranke morajo vložiti svoje kandidatne liste. Najbolj se vse pulijo za kandidatno listo številko 1. Stranka obrtnikov je prišla prepozno in se je morala zadovoljiti s številko 2. Zdaj pa poslušajte, kaj je v svojem proglasu vse napisala o pomenu te imenitne številke:

„Primernejše številke sploh nismo mogli dobiti. Dve je številka, ki uteleša delo. Dve roki imamo, dve nogi, oči in ušesi. O dveh elementih govori zgodba o ustvaritvi sveta, o vodi in zemlji, dva prva človeka sta prišla na svet in ustanovila človeški rod. Dve je bila najsvetejša številka starega veka. Dvojno sta duša in telo, sila in snov; v kemiji se učimo, da se vsako telo dá razstaviti v dve sestavini, tudi elektrika je dvojna, pozitivna in negativna. Dve je nasprotje ene, ki pomeni sebičnost, domišljavost, brezobzirnost. Jaz: to je pojem ene, a dve: to sva midva.“

*

Trikotnik v rodbini:

V Bratislavi so prijeli še mladoletnega fanta, ker je imel ljubavno razmerje s sestro, ki ni ostalo brez posledic. Pri zaslišanju je oporekal očitku očetovstva, češ da je sestra tudi z očetom živela v ljubavnem razmerju.

*

Na Moravskem se je neki pleškar zaradi večnih preprirov z ženo obesil. Bil je hud pijanec in se ni dosti brigal za družino. Zapustil je oporoko, v kateri svetuje svojim sinovom, naj se ne oženijo z ženskami, ki bi vselej hotele imeti poslednjo besedo.

*

Zaradi denarne krize je madžarska vlada izdala odlok, da morajo listi zmanjšati svoj obseg za tretjino do polovico. Kdor se bo proti temu pregrešil, bo šest mesecev sedel.

Pomota

Nadaljevanje z naslovne strani

„Doktor Bizjak,“ se je kratko predstavil gospod, ki je kmalu po enajstih pozvonil na hišnih vratih. „Zdravnik. Prosim, ali ne stanuje tukaj gospa Artič?“

Vratar je bil nekoliko naglušen in mu je moral še enkrat povedati svoje želje.

„A, tako, to je pa v prvem nadstropju desno.“

Doktor Bizjak je trčil pred vrati v neko gospodično, ki je ravno hotela v stanovanje v prvem nadstropju na desni.

„Doktor Bizjak,“ je spet ponovil. „Nadomeščam gospoda sanitetnega svetnika. Kje je milostljiva?“

Gospodična je nekam v zadregi pokazala na vrata. Bizjak je potrkal. Notri je sedela za mizo prijazna starejša gospa. Šestdeset let ji utegne biti, je hitro presodil doktor Bizjak. Rdeča lica, humorističen krompirjast nos in oči, ki niso prav nič razodevale histerije.

„Ali je bilo lepo v gledališču, Mira?“ je vprašala, ne da bi se bila ozrla. „Ali so bili tudi Kovačevi v loži?“

„Tega ne vem,“ je odgovoril doktor Bizjak. Misel, da ga bolnica zamenjuje z zalo „Miro“, se mu je zdela zabavna.

„Bizjak!“ Stopil je bliže. „Gospod sanitetni svetnik dr. Vihar me je prosil...“

Stara dama se je s široko odprtimi očmi zazrla v zdravnika.

„Pravite, da vas želodec boli, milostljiva. Dovolite!“ Rahlo je pritisnil dami za mizo s prstom v okolico želodca. „Boli? In tukajle?“

Zdravnik je odskočil. Zakaj stara dama je zavreščala in neizrekljivo groza se je pokazala v njenih očeh, z rokami pa se je divje jela otepati zdravnika.

„Pustite me! Pustite me!“
Torej vendarle histerija, si je rekel mladi zdravnik sam

pri sebi. Tu pomaga samo grobost!

„Ne bodite vendar tako občutljivi!“ Njegov glas je postal oster in zapovedujoč. „Milostljiva, vam prav nič ne manjka. Lezite v posteljo, spijte skodelico kameličnega čaja in denite si tople obkladke na želodec. Tako, zdaj pa še jezik pokažite!“

Toda stara dama je usta odprla samo zato, da je še bolj zakričala. Takrat so se odprla vrata.

„Za božjo voljo, kaj pa ti je, tetka?“ je v strahu vprašala lepa mlada gospodična.

„Nič posebnega, gospodična. Kamelice in obkladki, kakor po navadi. Potem bo samo prešlo.“

Ko pa ga je tudi gospodična pogledala s takimi zbeganimi očmi kakor neprestano vikajoča stara dama, je postalo mlademu zdravniku nekam čudno pri duši. Očividno je tudi mlada že histerična.

Hlastno se je priklonil in naglo odšel.

*

Zjutraj okoli štirih je sanitetnega svetnika Viharja spet poklical telefon. Pogovor se je končal v izbruhu besnosti. Posledica tega je bil klic pri doktorju Bizjaku, ki ga je telefonski zvonec zbudil že ob sedmih zjutraj.

„Čujte, gospod kolega,“ je začel sanitetni svetnik precej nasajeno. „Davi že na vse zгодaj, ko se še daniti ni začelo, me je spet klicala gospa Artič. Pritožila se mi je, da nisem snoči prišel in da tudi nisem nikogar drugega poslal.“

„Saj sem bil vendar pri njej, gospod sanitetni svetnik!“

„Pri njej ste bili?“

„Kakopak!“

„To naj hudič razume, jaz ne morem. — In kakšna se vam je zdela pacientka?“

„Natanko taka, kakor sem jo pričakoval po vašem popi-

Potni list

„Posebni znaki?“
„Da — žeja me rado.“

su. Komaj sem ji naznačil, da jo hočem preiskati, jo je že popadel histeričen napad in je začela kričati. Čeprav ji ni bilo nič hudega. Zatorej sem se ravnal po vašem nasvetu, pustil v nemar njeno vpitje, zapisal kamelice in obkladke — in konec!“

„Toda pacientka zatrjuje in se roti, da nobenega zdravnika ni bilo pri njej!“

„Morda pa jo časih tudi spomin zapusti? Če ne verjamete, vprašajte gospodično Miro!“

„Koga? Kdo pa je spet to?“

„Nu, tista mlada gospodična, ki pri njej stanuje. Kaj je ne poznate? Menda je nečakinja stare dame.“

Sanitetni svetnik je nekajkrat požrl slino, preden je prišel do besed:

„Vsega tega vobče ne razumem. Stara Artičevka ima namreč samo postrežnico, ki ji ni Mira ime niti ni mlada. In papigo, ki ji je ime Lora.“

Dr. Vihar je malo pomislil, nato pa je oprezno vprašal:

„Gospod kolega, kje ste prav za prav snoči bili?“

„Na Thomasovi cesti, sedemnajst, prvo nadstropje, desno.“

„Desno!“ je zaječal Vihar. „Desno, pravite, ste šli? In tam ste neki stari dami zapisali kamelice in obkladke? Človek božji, moja pacientka stanuje vendar v prvem nadstropju na levi! Na levi, razumete? Na desni pa stanuje stranka, ki ima samo podobno ime, namreč Antič: A kakor Agata, N kakor napaka. In k tem ljudem vas je vrglo sredi noči!“

„O Bog!“ je vzkliknil Bizjak in se srepo zagledal v sanitetnega svetnika.

*

Dopoldne ob enajstih je potrkal doktor Bizjak, z velikim šopkom cvetlic v rokah, na vratih stanovanja v Thomasovi cesti sedemnajst, prvo nadstropje desno. Vrata na hodniku so se odprla in na pragu se je prikazal obraz deklice od snoči. Presunljiv krik

groze — in s treskom so se vrata spet zaprla.

„Norec od snoči, teta,“ je začul glas v sobi. „Norec od snoči je spet zunaj...“

Od znotraj je zarožljaj ključ: vrata so bila zaklenjena!

„Kaj pa spet počnete tu, gospod kolega?“ je zdajci začul doktor Bizjak glas za hrbtom. Z nasprotni strani, iz stanovanja prave gospe Artič, je bil stopil sanitetni svetnik dr. Vihar. „Ali ste se tudi prišli opravičevati?“

Mladi mož je žalostno pokazal na zaklenjena vrata.

„ROMAN“ STANE

1 mesec 8 Din, ¼ leta 20 Din, ½ leta 40 Din, vse leto 80 Din. Na razpologo še vse številke. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Na tujem, vse leto:

v Angliji 9 šillingov, Avstriji 14 šillingov, Belgiji 14 belg, na Češkoslovaškem 70 kron, v Egiptu pol funta, Franciji 50 frankov, Holandiji 5 goldinarjev, Italiji 40 lir, Nemčiji 9 mark, Severni Ameriki 2 dolarja. Povsod drugod na leto 120 Din, za ½ leta pa 60 Din. Denar (več glavne jugoslovanske ali tuje bankovce ali ček) pošljite v lastnem interesu v priporočnem ali pa v denarnem listu.

Posamezne številke:

V Jugoslaviji po 2 Din. Dobe se v trafikah, knjigarnah in kolodvorskih prodajalnah. Kjer „Romana“ nimajo, zahtevajte, naj ga naroče. Direktna naročila izvršimo šele po prejemu zneska v bankovcih ali veljavnih znamkah. V Italiji stane posamezna številka 80 stotink.

Naročila

in dopise pošljite na naslov: „Roman“, Ljubljana, Breg 10, poštni predal št. 345. — Rokopisov ne vračamo. Za odgovor priložite znamko. — Oglasi po tarifi.

„O, ne — tam mislijo, da imajo opravka z blaznežem.“

„Potem vam pa svetujem, da stopite malo k moji stari dami Artičevi, ona dobro pozna svojo sosedo; nemara da se ji posreči stvar urediti. Od samega smeha nad vašo pomojo je danes čisto pozabila na svoje želodčne bolečine.“

*

Pozneje je mladi zdravnik dr. Bizjak še večkrat potrkal na vrata v prvem nadstropju desno. In mlada deklica, Mira po imenu, mu jih ni nikoli več zaloputnila pred nosom. In tudi kričala ni več od strahu pred njim. Nego je molčala — posebno takrat, kadar jo je mladi doktor Bizjak poljubil.

Zgodbica

On stopi k odprtemu oknu in ga zapre. Ona vsa trepečočča omahne v usnjati naslanjač in sledi s pogledom sleherni njegovim kretnji. Misli na vse zgodbe, ki so jih ji do najmanjših podrobnosti pravile o njem njene prijateljice.

On se vrne k njej, prijazno se smehlja in ji od srca govori. To govorjenje ji počene vso kri v glavo. Mišice se ji krčijo. Upreti se hoče, blede, tesno stiska ustnice. Vse v njej buči: „Ne, ne, ne!“

On je izkušen in je takega obupnega upiranja vajen. Dostikrat je že doživel podobne reči. In jih premagal. Zato jo potisne nalahno v naslanjač in se skloni čez njo...

Tedaj jo prime krč. Vsa otrpne. Njeni prenapeti živci popuste. Ždi se ji, da pada v brezkončno brezdnost.

Spretno in naglo porabi on to priliko! V grozi in strahu ona zakriči! Krik se odbije od stropa kakor bi puhnil iz sireneparnega stroja.

Dobro, da so okna zaprta!

On pravi: „Končano je!“

Ona se smehlja: „Ta zob me ne bo več bolel!“

On odpre vrata.

Ona gre.

Naslednji bolnik vstopi.

SRCE V OKOVIH

Roman

Napisal Mirko Brodnik

Ta roman je začel izhajati v 9. številki letošnjega letnika „Romana“. Današnje nadaljevanje je trideseto. Novi naročniki lahko dobe še vseh prejšnjih devetindvajset nadaljevanj.

Četrty del

SKRITI ZAKLAD

„Preveč poceni dajete svojo glavo, gospod profesor. Morda je prišel napad tako nenadoma, da se niso utegnili umakniti. Skoraj bi se mi zdelo ta domneva še najbolj verjetna. Da ne bi bili poskrbeli vladarji za svojo rodbino in zase?“

„Spet se motite. Vidi se vam, da se niste nikdar preveč pečali z zgodovino. Tudi psihologije starih narodov in njihovih veljakov ne poznate. Prepričan sem, da je vladar s svojimi najbližjimi pobegnil. Iz svetišča, poudarim. Svetišče mora imeti še en izhod. Po njem je pobegnil vladar. Mogoče je seveda, da se je potem vrnil in vzel svoje zaklade, mogoče je pa tudi in še bolj verjetno, da za to ni imel več prilike. Takrat je bil beg težaven. Pomisliti morate, da so bila okoli in okoli uporniška plemena, ki kralju ne bi bila prizanašala. In razen tega je imel spremstvo s seboj. In beg mu je bil otežkočen, če ne celo onemogočen. Tudi to morate vzeti v pretres.“

Branko je molčal. Profesorjeve besede so bile tako tehtne, da je bil vsak dvom izključen. Sleherna je bila podprta z dokazom, ki ga je zdrav razum moral priznati.

„Kje naj potem zvemo, kako priti do zakladov?“

Profesor je samo skomignil z ramo in si podprl brado z roko.

Nadja je medtem še vedno ležala v travi nezavestna.

Janeza je čedalje bolj skrbelo. Dolga omotica mu je zbužala strah in bojazen za njo, ki mu je bila vse, in ki ji je bil zdaj tudi on vse. Ljubeče se je sklanjal nad njo, poslušal njeno srce, ki je tako slabotno bilo, da se mu je včasih zdelo, da je zamrlo. Dvignil ji je glavo in jo močil, skrbeče je gledal v njene zaprte oči.

Tedaj pa se mu je nenadoma od presenečenja utrgal vzklik. Videl je, kako so se zdajci premaknile njene ustnice, ki so bile dotlej kakor mrtve, in kako so jele oblikovati besede, ki jih ni razumel. Čisto k njej se je sklonil in poslušal, poslušal, kakor bi mu bila sleherna besedica vredna življenja.

In čul je:

„Zaklad... vidim ga... pod menoj je... in daleč doli je voda... V tisočeri lučih žari, in njegov lesket mi jemlje vid...“

Janez je planil pokonci. V glavi se mu je zvrtilo. Nadja mu je zdrknila iz rok in se zbudila.

„Kje sem?“ je tiho vprašala. Komaj da jo je čul. Besede, ki jih je pravkar slišal, so ga čisto prevzele. Ni vedel, kaj se z njim godi. Vse se je okrog njega vrtelo. Potem se je sklonil k njej in ji šepnil:

„Pri meni si, dušica. Pri meni!“

„Ali nisem mrtva?“ je plaho vprašala, kakor bi se bila pravkar predramila iz mučnih sanj.

In počasi se je vsega zavedla. Kakor bi se bilo zgodilo že pred leti, se ji je zdelo, da se je plazila po rovu in nenadoma izgubila svoje tovariše. Spomnila se je strahu, ki jo je

prevzel, krikov obupa, ki so pošastno odmevali po brezkončnih rovih in jih ni nihče čul, spomnila se je poti čez skalovje, kako ji je ugasnila plamenica in kako je potem ždelo nad skritim jezerom in čakala, dokler ni prišel on in jo rešil. Spomnila se je poljubov in potem je vse izginilo. Le to je vedela, da je nekaj preživela v sanjah, pa se ni mogla spomniti, kaj. In potem je zagledala nad seboj Janezov obraz, ki je koprneče strmela vanjo. Dvignila je roke in se oklenila njegovega vratu.

„Tu si,“ mu je rekla ljubeče. „Ti si me rešil. Brez tebe...“

„Nikar ne obujaj spominov,“ jo je nežno prekinil in ji s poljubom zaprl ustnice. „Zdaj si rešena, zdaj si...“

„... zdaj sem tvoja,“ je šepnila.

Dvignil jo je s tal in šla sta tja, kjer so se pogovarjali Branko, profesor in Mitja.

Veseli vzkliki so ju pozdravili. A vendar je bilo videti vsem, da jih nekaj teži. Profesor je bil nevoljen in Branko prav tako.

„Naprej ne moremo,“ je prvi povedal profesor. „Napisa nisem mogel razbrati. Uničen je. Tisočletja so ga izbrisala. Kar sem prebral, nam nič ne pomaga.“

„Morda vam bova midva lahko kaj povedala,“ se je tedaj pomembno oglašil Janez.

„Vidva?“ se je začudil profesor in pograbil Janeza za roko. „Kaj vesta?“

„Ne vem, ali je res, zdi se mi pa, da bo. Še vse novice, ki sem jih tako zvedel, so se izkazale točne. Gospodična Nadja je v sanjah...“

„Gospodična Nadja! Naša lepa prerokinja!“ je vzkliknil

Branko in se nasmehnil. „Če je ona kaj v sanjah povedala, bo držalo. Kaj je bilo?“

„Zaklad leži skrit pod polico, kjer sem Nadjo našel!“ je rekel Janez.

Te besede so vsem zaprle sapo. Profesor, ki ni poznal Nadjinega preroškega daru, se je nejeverno zasmel.

Nadja je skomignila z ramo. „Pravijo, da je res kos prerokinje v meni. Vi moje zgodbe še ne poznate. Dostikrat se mi zgodi, da v sanjah gledam stvari, ki jih drugim ni dano videti. Niti sama za te sanje potem ne vem. Če nanesse slučaj, da v sanjah govorim in kdo sliši, je tisti edina pričča. Dostikrat se mi je že to zgodilo. Janez vam bo o tem lahko kaj več povedal. Če sem v sanjah rekla, da je zaklad pod polico, kjer sem se izgubila, potem je tam!“

„Jutri se prepričamo,“ je rekel profesor. „Danes je prepozno in tudi utrujeni smo že. Še eno noč bom že potrpeh. Gospodična je potrebna počitka in vi, Janez, tudi. Dovolj sta danes preživela!“

Počasi so se vrnili v šotor.

Čeprav je bil še dan, sta pol ure nato Janez in Nadja spala kakor ubita.

Štirinajsto poglavje ZAKLAD

Branko, ki ni mogel spati, je komaj pričakal, da so na vzhodu zbledele zvezde. Poklical je profesorja, da se pogovorita, kako naj izkoristijo dan, ki je pred njimi. Ob šestih so zbudili še Janeza in Nadjo in potem so se pripravili na pot. Vzeli so s seboj vse, kar so mislili, da jim bo prav prišlo in šli proti vzhodu v svetišče.

Poti v rov ni bilo težko najti. Sledovi plamenic so jo dovolj jasno kazali. Komaj uro potem ko so stopili v svetišče, so se že stiskali pod previsom, ki je skrival zakladnico.

Plamenic so imeli dovolj s seboj in jim ni bilo treba z

njimi varčevati. Tudi votlina nad jezercem je bila visoka, tako da jih dim ni dušil.

Branko je prvi splezal čez previs in skočil na polico, kjer je, prejšnji dan Janez našel Nadjo.

Pregledal jo je, toda ko se je čez nekaj časa vrnil k tovarišem, je rekel z razočaranim glasom, da ni na polici nikakih sledov o skritem vходу.

„Počakajte malo!“ se je takrat oglasil profesor in za trenutek pomislil. „Morda mi bodo tukaj pomagale besede, ki sem jih s težavo razbral na kameniti plošči, ki jo je napisal Sal-sin. Kako že pravi... Nekaj o vodi govori. Sodim, da bo vход pod vodo. Le kako priti tja?“

„Jaz grem pogledat,“ se je tedaj oglasil Mitja, ki se mu je že kar zamalo zdelo, da se zanj skoraj ne menijo. „Če je vход pod vodo, potem bo treba plavati, in to znam dobro.“

Splezal je po skali navzdol in vtaknil roko v vodo.

„Voda je topla,“ je rekel presenečeno.

„Čudno,“ je zamrmral profesor. „Morda izvira na dnu kak topel vrelec. Sicer je malo čudno — apnec in topli vrelec — toda mogoče je vse. Pa, saj nas to zdaj ne briga. Če je voda topla, kar v podzemeljskih votlinah navadno ni, tem bolje.“

Medtem se je Mitja slekel in skočil v jezero. Pljusek vode jih je oškropil in šumenje valov je odjeknilo po vsej votlini.

Napeto so gledali za njim. Dolgo ga ni bilo videti, potem se je nenadoma prikazal na površju. Splaval je k bregu.

„Od nekod mora teči voda v to jezero in na drugi strani odtekati,“ je jel pripovedovati ves zasopel, ko je skočil na suho. „Enkrat me je skoraj zagrabil tok vode in ni dosti manjkalo, da nisem izginil v vrtincu. Tudi ob stenah je več manjših votlin, odkoder voda priteka ali se izteka. Samo na

levi, menda ravno pod polico, je nekaj kakor majhen zaliv. Morda je tam vход...“

„Tam bo,“ je rekel profesor. „Ali je pot težka?“

„Mislim, da ne bo,“ je odvrnil Mitja. „Najprej gre malo navzdol, morda poldrugi meter ali dva pod gladino. Nato se dno dvigne. Delj pa nisem šel.“

„Skoči še enkrat in poglēj,“ mu je velel profesor. Še preden je dogovoril, se je Mitja potopil v vodo. Splaval je naprej in jel v temi, ki so jo plamenice le slabo razsvetljevale, iskati vход. Ko je bil v malem zalivu, je res opazil, da se dno počasi dviga, dokler se ni pokazalo iz vode. Tam je zagledal veliko kamenito ploščo, ki je zapirala vход. Naglo se je vrnil k našim znancem, ki so nestrpnost čakali, in jim povedal, kaj je odkril.

„Da, vaše sanje bodo resnične, gospodična,“ je takrat rekel profesor in stisnil Nadji roko. „Zdaj nam ostane le še, da pridemo tudi mi do vхода pod vodo. Plavati znamo vsi, kaj?“ se je obrnil k svojim tovarišem.

Vsi so znali. Drug za drugim so poskakali v vodo in plavali za Mitjo, ki jim je kazal pot.

Pred kamenito ploščo so se zbrali.

„Kako naj jo odstranimo?“ je vprašal Branko.

„Nič lažjega,“ se je zasmel profesor. „Poznam ta sistem.“

Ob strani je molela iz plošče velika kamenita zagozda. Obesil se je nanjo in naročil prijateljem, da so se urli ob spodnji konec plošče. Skala se je počasi premaknila, zastokala, kakor bi jo bil nekdo prebudil iz tisočletnega spanja, in potem se je zasukala navznoter.

Ker niso imeli plamenic, je moral plavati Mitja nazaj in jih prinesti zavite v nepremočljivo platno. Ko so jih našli, so vsi presenečeni kriknili. Pred njimi se je razprostirala velika votlina in sredi

nje so zagledali več velikih zabojev. Branko je prvi planil tja in si jih ogledal od vseh strani. Poskusil je na enem dvigniti pokrov, toda ni mu uspelo. Zaboji so bili trdno zaprti.

„Zakladi so nedotaknjeni!“ je vzkliknil. „Nikogar ni še bilo, kar je zapustil Sal-sin to dvorano. Nikogar ni bilo, ki bi bil vedel za zaklade. Tamle sta ostala sužnja, ki sta molčala!“ je pomenljivo pristavil in pokazal na kosti, ki so se svetile iz teme.

Vse je prevzelo razburjenje, ki ga niso mogli utajiti. „Kje so krampi?“ je hripavo vprašal profesor.

In spet je moral iti Mitja na pot.

Pet minut nato je Branko zavihtel kramp in udaril po starinski ključavnici, ki je zapirala najbližjo skrinjo.

Toda en udarec ni bil dovolj. Udariti je moral še petkrat, preden je pokrov popustil. Bakreni oboj je odletel in konica krampa se je zasekala v trdi les. Še en udarec in pokrov je zazijal.

Branko je spustil kramp na tla in vsi so priskočili. Mrzlično so vsi hkrati dvignili pokrov in vzkliknili kakor blazni. V luči plamenic se jim je zaiskrilo tisoče biserov in draguljev, ki so ležali razmetani vse vprek po skrinji.

Kakor bi bili izgubili zavest, so jeli grebsti po razmetanih draguljih. Nihče ni mogel izpregovoriti besede. Soj biserov jim je jemal vid in besedo. Šele čez dolgo se je prvi zavedel profesor in tiho rekel:

„Rokobis ni lagal. Vsa bogastva južne Sibiri je, ki so jih stoletja gomilili vladarji nam neznanih narodov, leže pred nami. Naša so...“

Petnajesto poglavje BREZMEJNO BOGASTVO

Ali to še ni bilo vse. Šest skrinj je bilo še pred njimi, in vse so bile večje od prve. Z nadnaravno močjo je Bran-

Kolinska

TVORNICA CIKORIJE

OKUSNA IN ZDRAVA je KOLINSKA KAVA!

ko vih tel kramp in votlo so doneli udarci po podzemeljski dvorani; ključavnica za ključavnico je popuščala. In povsod: sami biseri, sami dragi kamni, zlati in srebrni kipi pradavnih božanstev. In ni jih bilo konca...

Bili so kakor pijani. Niso vedeli, kaj počno. Zdelo se jim je, da so nenadoma zaživel čisto drugo življenje, da sploh ni življenje, da je opojna blaznost, ki jim jemlje zavest. Neprestano so jim po ušesih bobneli udarci krampa, ki so se mešali z zvokom lastnih, pretrganih, hripavih besed. Svetlikanje žlahtnih kamnov jih je slepilo. Niso vedeli, kaj naj počno s tem izobiljem, ki si o njem niti sanjati niso mogli, s tem bogastvom, ki bi ga bilo dovolj za milijone ljudi, ne samo zanje, za pet ubogih smrtnikov, ki jim ga je usoda namenila.

Plamenica za plamenico je dogorela. Misliti je bilo treba na povratek.

„Pustimo zdaj vse kakor je,“ je rekel profesor. „Pojdimo ven, da se nam ne zmeša.

Ko bomo lahko spet trezno mislili, se vrnemo.“

Pot iz zakladnice se jim je zdel neskončno dolga in puščobna. Vsi premrli so stopili iz rova, zakaj bilo je hladno. Šele solnce jih je ogrelo. Šli so v šotore in nekaj malega zaužili, potem pa so se zbrali na posvet.

Vedeli so, da ne bo tako lahko prenesti zakladov iz podzemeljske dvorane in da bodo potrebovali dosti časa, preden se jim bo to posrečilo. Premišljali so, kako bi z najmanjšim trudom to napravili. Vedeli so, da blaga kar v skrinjah ne bodo mogli odnesti, ker so bile težke, da jih vsi z združenim močmi niti premakniti niso mogli. S seboj so imeli nekaj manjših zabojev in te so hoteli uporabiti za prenašanje zakladov. Dogovorili so se, da eden ostane zmeraj zunaj na straži, medtem ko bodo drugi prinašali iz rova dragocenosti. Profesor je odkril blizu izhoda podzemeljsko jamo, kamor so sklenili skriti vse, kar prinesejo iz zakladnice.

Popoldne so začeli. Do večera so izpraznili prvo skrinjo. Največ se je moral truditi Mitja, saj je bil skoraj več pod vodo kakor na suhem. Prav pošteno je bil truden, ko so sklenili, da bo za ta dan dela dovolj.

Zvečer so pregledali to, kar so iz zakladnice prinesli. Največ je bilo dragih kamnov, safirjev, rubinov in biserja; krasne ovratnice, umetniško delo starih draguljarjev, dragoceni prstani, fantastični kipi bogov iz suhega zlata in srebra, z očmi iz najredkejših draguljev, prevlečeni z zeleno patino, dragocene zaponke, ki so predstavljale na vse načine zvite figure v obliki kač in živali, ki so že davno izumrle. Živalski kipi iz zlata, spretno in umetniško izdelani, diadem, med njim posebno eden, ki je bil iz samih ko kri rdečih rubinov. Bog ve, katera kraljica ga je nekoč nosila, kateri lepoticji je krasil čelo?

Sredi njega je bil ogromen izbrusen črn diamant, ki se je lesketal, kakor bi iskre švigale iz njega. In še nešteto drugih reči.

Brez besed so ti ostanki pradavnih časov romali iz roke v roko in Branko jih je oprezno zlagal v večji zaboj, v katerem so jih nameravali odnesti proti Nadjinem domu.

Šestnajsto poglavje NOVA SKRIVNOST

Drugi dan so se lotili druge skrinje. Do večera so jo izpraznili, potem pa so jo hoteli odmakniti, da bi prišli do tretje. Komaj se jim jo je posrečilo odriniti, tedaj pa so pod njo zapazili odprtino, podobno rovom, ki so jih bili že vajeni.

Profesor je s plamenico posvetil v votlino, ki se je pred njim odpirala, in v njenem soju je opazil stopnice, ki so izginjale v globino. Od presečenja je vzkliknil.

„Kaj naj to pomeni? Ali je morda še kak skrit dohod ali izhod iz zakladnice? Skoraj bi dvomil. Zlodej ve, kaj se tu skriva! Morda je še kaka zakladnica. Kaj ko bi šli pogledat?“

„Rajši jutri,“ je nasvetoval Branko.

In spet so šli iz zakladnice, spet so lezli po zapuščenih rovih, spet so romali dragulji iz roke v roko... Toda danes so se jim druge misli podile po glavi. Vse je mučila radovednost, vsem je vrtalo glavo vprašanje, kaj skriva rov pod zakladnico, kam pridejo po njem.

„Zakaj nismo takoj šli pogledat?“ je skoro nejevoljno vprašal Janez. „Zdaj ne bomo imeli miru, dokler tega ne odkrijemo.“

„Bolje je bilo, da nismo tega storili,“ ga je zavrnil profesor. „Ali ne čutite sami dovolj, kako napeti so naši živci zadnje dni? Varovati jih moramo. Ali niste še nikdar čuli stare grške pravljice o človeku, ki je hotel biti bog? Bog ga je preizkusil in mu za tre-

nutek pokazal vse zaklade sveta. In človek je zblaznel...“

Janez je umolknil in ni več načel tega vprašanja.

*

Nekega dogodka iz svoje mladosti se je Nadja zmeraj in zmeraj spominjala.

Ko je bila še čisto majhna, se je neki večer izgubila v gozdu nad hišo. Čedalje temneje je postajalo in hotela je bežati proti domu, toda v mraku je zašla globoko v gozd, ki ga ni hotelo biti konec. In takrat sredi gozda, ko je videla, da se dom, ki ga išče noče pokazati, io je nenadoma obšel strah. Vendar je imela toliko zavesti, da si je v grmovju pripravila ležišče in hotela tam prebedeti do jutra.

Sredi noči pa se ji je nenadoma zazdelo, kakor bi bil naenkrat izginil ves gozd okrog nje, kakor bi se bila napravila okrog nje širna ravan, in na robu je stal njen dom. In v noči je vstala in mu šla naproti, toda čedalje bolj se ji je odmikal. In videla je, da ga ne bo mogla doseči.

Toda vendar je šla dalje. Tedaj pa se je nehal dom odmikati. Čedalje večji je postajal in nenadoma je stal pred njo kakor gora. Potem pa se je izpremenil v ogromen kamenit obraz, ki je strmel vanjo izpod napol zaprtih oči. Svaril jo je, naj ne gre dalje, naj ostane, kjer je.

Hotela se je premakniti, tedaj pa se je nenadoma iz kamenitega obraza pred njo utrgal krik, ki jo je pretresel. Zbudila se je in videla, da se ji je sanjalo. Na vzhodu se je jelo svitati, dan je vstajal. Skozi gosto drevje je silil v goščavo prvi iutranji mrak in tedaj je opazila nekaj, kar ji je oledenilo kri v žilah. Počivala je ob rovu prepada, ki je strmo padal v globino. Samo korak in po njej bi bilo. Vstala je in zbežala v nasprotno smer. Šele čez dolgo so jo domači, ki so bili vso noč v skrbeh zaradi nje, našli.

Ta dogodek ji je ostal v spominu, ni ga mogla pregnati,

čeprav je imela takrat, ko ga je doživela, komaj osem let.

In ko so zjutraj odšli spet v rov, ko so pod vodo prišli v zakladnico, ko so se pripravljali, da odidejo v globino po rovu, ki so ga prejšnji dan slučajno odkrili, se je spet nenadoma spomnila tega obraza, stopil ji je pred oči kakor takrat. Videla je isti srepi pogled, ki jo je svaril, in vsa kri ji je izginila z obraza. Morala se je nasloniti na Janeza, da se ni zgrudila. Preplašeno se ga je oklenila, ko je ravno hotel stopiti v globino, in mu z drhtečim glasom šepnila:

„Ne, ne hodi dalje...“

„Kaj ti je, Nadja?“ jo je začudeno vprašal. „Kaj se je zgodilo?“

Kakor ga ne bi bila razumela, je neprestano ponavljala iste besede.

Vsi so obstali in jo začudeno gledali. Poslušali so njene prestrašene besede in si jih niso znali razlagati. Potem pa, kakor bi se bila zavedla, je hitro rekla:

„Ne smete iti dalje!“

„Zakaj ne?“ jo je vprašal profesor. „Morda odkrijemo še kaj drugega, še bolj važnega. So stvari, ki so vredne več kakor zakladi.“

„Čudna slutnja me je nenadoma obšla,“ je šepnila deklica. „Morda nas tu doli čaka nesreča. Kdo ve?“

„Prazne marnje!“ je odmahnil profesor.

„Pojdimo do konca rova,“ je rekel Branko. „Janez, greš?“

„Seveda,“ je prikimal.

„Ne,“ se ga je nenadoma krčevito oklenila Nadja. „Ne pojdi, bojim se zate!“

„Nikar, dušica,“ jo je skušal pomiriti Janez. „Bolna si, tvoji živci so izčrpani. Kaj se nam more zgoditi?“

„Sam pojdem,“ je tedaj mirno, a odločno dejal profesor. „Vi ostanete tu. Takoj se vrnem in vam povem, kaj bom našel.“

Vseh se je polastila po Nadjinih besedah neka mrzlična groza. Nepričakovani Nadjin

upor jim je vlil v srce strah, ki ga niso mogli pregnati.

„Sami mislite iti?“ je vprašal Branko. „Toda ne idite daleč! In če boste kaj opazili, kar se vam bo zdelo sumljivo, nas pokličite. Takoj se vrnite, da se vam kaj ne pripeti.“

„Je že prav,“ je zagodrnjal profesor. Vzel je plamenico in že je izginil v rovu.

Sedemnajsto poglavje

DOM MRTVIH

Rov, po katerem je stopal profesor, je šel sprva v strmo navzdol, potem pa je nenadoma zavil, se razširil in držal skoraj po ravnem. Polagoma je postajal čedalje širši in profesor je z začudenjem ugotovil, da se pod zakladnico nahaja še ena dvorana. Vsa tla pod jezerom so bila kakor velika krtina, vsa preprežena z rovi in majhnimi dvoranami.

Nekam plašnih korakov je hodil profesor, opreza je na vse strani. Nadjine besede so ga vendarle vznemirile. Hotel se je že obrniti, a nekaj, sam ni vedel kaj, ga je gnalo dalje.

Dvorana, kamor je bil prišel, je bila v majhnem točen posnetek velikega svetišča, ki so ga najprej odkrili. Prav tako je stal na sredi velik kip boga zemlje in ob stenah majhni kipi istega boga.

Profesor je zavil proti sredi. Stal je pred uganko. Zakaj dve svetišči? Kolikor je vedel, je bil to edini primer, kar jih je poznal v zgodovini. In v

srču se je že veselil, da je spet odkril nekaj novega, kar bo proslavilo njegovo ime.

Ko pa je prišel čisto blizu h kipu, mu je ušel krik presečenca. Pod njim je zagledal veliko kamenito skrinjo, vso popisano z enakimi starimi znaki, ki jih je odkril na pergamentih in na kameniti plošči v rovu, samo da so bili bolj dobro ohranjeni, da jih je lahko brez napora čital. Ko je prebral prvi dve vrsti, je vedel, da je ta kamenita skrinja grob. In povsod v kotih dvorane so stali enaki grobovi. Zdaj je vedel, da se nahaja v poslednjem počivališču vladarjev mogočne države, ki je nekoč obsegala večji del severne Azije.

„V teh grobovih utegnem najti sporočila iz davnih časov,“ si je rekel. „Sporočila, ki bodo doslej edina...“

Brez posebnega truda se mu je posrečilo odmakniti pokrov velike skrinje. Pogledal je vanjo in zapazil v njej še eno, ki je bila manjša in brez dvoma kovinska. Iz kakšne kovine je bila, ni mogel dognati, zakaj prevlečena je bila z debelo plastjo patine. In na dnu okrog nje je zagledal vse polno pergamentnih zvitkov. Z mrzlično kretnjo jih je jel pobirati in jih vtikati v usnjato torbo, ki jo je imel obešeno čez ramo.

Potem se je obrnil in zavil proti levemu kotu. Nenadoma pa se je zdrznil in lasje so mu stopili pokoncu. Začul je skrivnosten glas, ki ga je navedal s strahom in grozo.

Urejuje Boris Rihteršič

„Orglice“ ali „odvetnik“?

Podzemlje ameriških velemest si je ustvarilo svoj posebni jezik. Čudovito posrečen dialekt so znesli kaznjenci, ki skoraj nimajo drugega dela, kakor da si poiščejo zmeraj novih besed za svoje stalne opravke. Če človek nekaj časa sedi in tega ne vzame tako tragično, dobi humor, ki je sol jezika.

Metro je hotel napraviti film iz življenja kaznjencev. Heinrich George je dobil glavno vlogo, Paul Féjos pa vse skrbi. Najprej je bilo treba pobrsati po ameriških ječah, da se je naučil tega dijalekta. Menda ni nobene tako izpremenljive reči kakor prav ta jezik. Nepristano se izpopolnjuje, nove besede prihajajo vanj in ljudje pri filmu si morajo o najnovejših izpopolnitvah biti na jasnem. Evo par cvetk:

Ameriškega zločinca ne prime policist, ampak „buldog“.

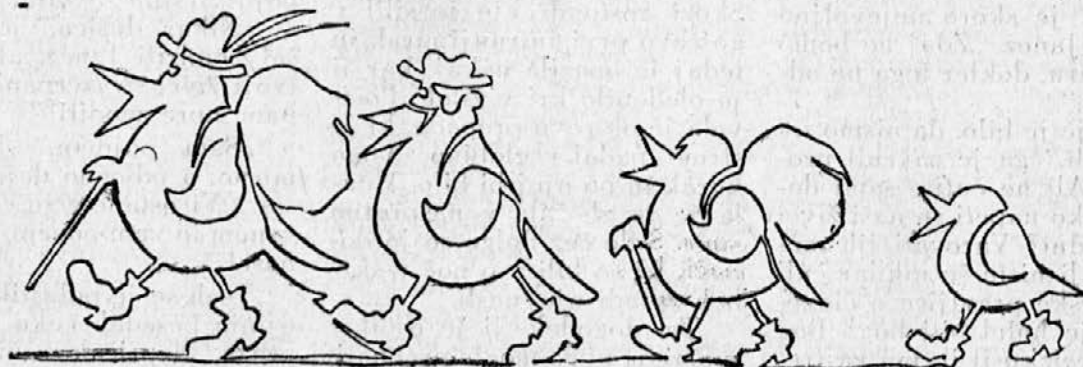
Med zločinci so častne stopnje, ki jih zelo upoštevajo. Čim večji zločin je kdo napravil, tem bolj je v časteh pri drugih. Male zločince imenujejo „čestne pometače“, med tem ko so oni, ki ne delajo zločinov iz dobičkaželjnosti, „inozemci“. Ti so tudi „inozemci“ v zvezi zločincev, ker ne poznajo njihovih pravil.

Čečevske besede, ki jih mora sodnik ovedati mlademu zločincu, imenujejo „marmelado“. „Orglice“, to je odvetnik, častna beseda je „bliskavica“, zdravnik je „črnogled“. To ne priča ravno o njegovi posebni priljubljenosti.

Paznik je „ovčjak“, ki varuje kaznjence za železnimi „žaluzijami“, kakor imenujejo jeklena vrata z rešetko.

Celica je „rakev“, samotni zapor „pekel“. Obešenje „ples brez tal“.

Samo za sodnika ni posebne stalne besede. One pa, ki so, niso take, da bi jih povedali, kaj šele zapisali!

Ptički se poslavljajo...

Reri

Napisala Gusti Schidlof

(Kakor smo zvedeli, je prišla Reri, glavna junakinja filma „Tabu“ v Newyork, kjer se bo izobrazila za baletko).

Dekletce z južnega morja, zakaj si to storilo?

Tvoji dnevi so bili sreča in sonce. Morje, sinje in prostrano, se je raztezalo v brezmejne daljave pred tvojimi blestečimi očmi.

Vse je bilo svetlo in brez teže. Vpletala si si cvetice v lase. Če se ti je zahotelo, si postala vila in tvoje vitko, krepko dekliško telo se je potopilo srečno v prijateljsko morje.

Mala Reri, ti si bila najlepša na onem daljnem otoku, čigar melodično ime Bora-Bora je napisano z drobnimi črkami na pisanem zemljevidu južnega oceana. Kakor bučica majhna točka na zemljevidu je tvoj dom. Vedela nisi o železnicah in avtomobilih, o davkih in brezposelnosti, o gledališčih in kinih. Pri misijonarju si se naučila pisanja in branja, in tudi francoski si nekaj znala, kajti kakor bučica mala pika na zemljevidu je pod francosko oblastjo. Kaj ti je bilo tega mar! Živela si v rajju, delo ti je bila igra, ljubezen brez skrbi, jed in spanje, glasba in ples — tvoje življenje je bilo prebogato.

Dokler nista nekega dne prišla dva tujca na otok Bora-Bora. Počasi ste zvedeli, kaj ju je privabilo k vam. Prišla sta na Tahiti, da bi napravila film, in potem sta se vozila na svoji jahti mesece in mesece po morju, na vse otoke in iskala igralce za svoj film. Murnau in Flaherty jima je bilo ime.

Ti nisi vedela, kaj je film. Nisi vedela, kaj so igralci. Čemu tudi?

Morda sta ti dostikrat pravila o čudovitem mestu, ki se imenuje Papeete na velikem otoku Tahiti, kjer se vidijo čudne, čudovite reči. Tebe pa ni prav nič mikalo, da bi videla to mesto. In vendar si šla. Poltretji dan si se morala voziti z ladjo, da si prišla v Papeete, mestoce s tri tisoč prebivalci in s civilizacijo, ki ti je bila na srečo tuja.

Prišel je veliki dan za tvoje življenje. Tujca sta iskala med vašimi dekletki najlepše. Ti, mala Reri, si bila kraljica lepote in gotovo si bila ponosna na to čast. Potem si se naučila, kaj se pravi filmati. Povedali so ti, da se moraš pred aparatom smehljati in jokati, plesati in trpeti. Eden tvojih tovarišev iz mladosti, Matahi, lep in velik kakor mlad bog, je bil tvoj ljubimec v igri, ki sta si jo izmislila tujca in kjer so razen tebe igrali še mnogi tvoji prijatelji.

In ko sta po dolgem letu končala svoje delo, sta videla, da sta napravila film, ki je postal simfonija lepote. Tujca sta odšla z vašega otoka. Prepričana sta bila, da nikdar ne boš videla tega filma, da

pojde tvoje podzavestno in preprosto življenje dalje po svoji stari poti. Mislija sta, da boš ti, junakinja „Tabuja“, hitro pozabila, kaj je bilo, in da si morda to komaj razumela.

Toda prišlo je drugače. Vzela si slovo od svojega srečnega otoka, daleč proč si šla v tujo deželo, v mesto s hišami, ki segajo pod nebo, kjer je toliko avtov in telefonov, gledališč in kinov, lakote, skrbi in surovosti. Pred tujci boš plesala in pela, ploskali ti bodo, razvadili te bodo — in postala boš nesrečna.

Dekletce z Južnega morja, zakaj si to napravilo?

Zakaj so divjaki boljši ljudje?

Napisal † Alfred Alojzij Horn

Afriški domačini imajo posebne pojme o morali. Starostnega oskrbovanja ne poznajo. Pri njih ni koč za stare ljudi, ki se ne morejo več sami preživljati. Prva in edina dolžnost vsakogar je, da dela za skupnost; možje skrbe za meso in hodijo v pragozd, žene pletejo mreže, hranijo otroke in skrbe za jed. Tudi stari ljudje imajo svojo dolžnost. Hraniti morajo krokodile, da ti, kadar so lačni, ne pojedjo kakega mladeniča, kadar se koplje. Večkrat sem videl, kako celo tropa domačinov pelje starca ali starko k brzici sredi reke in ga vrže v vodo, ne da bi se potem zanj menili. Gledal sem staro ženo, ki je še nekaj časa plavala in potem utonila. Domačini so rekli, da je skromna in vprašal sem jih, kako so prišli do tega mnenja. Ljudje, ki jih vržejo v vodo, se čez nekaj časa spet pokažejo na površju, in sicer žene s hrbtom navzgor. Zmeraj skrijejo svoj obraz. To pomeni, da so skromne. Možje plavajo zmeraj z obrazom navzgor, to pomeni, da gledajo smrti v obraz, ker so hrabri. Kar čudil, sem se, s kakim mirom so šli ti ljudje v smrt. Kakor bi se jim zdelo samo po sebi umevno, da s svojimi starimi telesi rešujejo mladino pred krokodili.

Vsak rod ima druge šege in navade. Ponekod mora poglavar pokazati dragemu gostu vse svoje žene s prošnjo, naj si izbere eno za čas svojega bivanja pri njem, ali pa naj jo kot sužnjo vzame s seboj. Odklonitev te ponudbe bi pomenila veliko razžaljenje. Druga plemena so spet po naše dosti bolj moralna. Vsak moški sme imeti samo eno ženo, in mora z njo živeti tako dolgo, dokler mu rodi otroke. Ženino nezvestobo kaznujejo s smrtjo. V vsem se držijo starih zakonov, ki so jim jih zapustili pradedje in ki jih nikdar ne izpremenijo. Naj vam povem nekatere: „Hodi zme-

NEKAJ PRIZOROV IZ VELIKEGA METRO-VEGA FILMA „OKOVI“

raj po svojih poteh, da ostane tvoj rod močan, kakor je bil!“, „Lovi zmeraj na enem bregu reke!“, „Nikomur ne zaupaj!“, „Pazi na svoje žene in na to, da se ti ne izneve-rijo!“, „Nikdar ne imej sužnjev!“

To pleme zamorcev je gotovo eno najbolj moralnih na svetu, čeprav spada med — ljudožrce.

„Teksaški maščevalec“

Vsako leto prinese nekaj dobrih filmov z Divjega Zapada. Med zadnjimi je morda najboljši Foxov film „Teksaški maščevalec“, kjer igra glavno vlogo George O'Brien, znan iz „Štirih vragov“. Njegova vsebina je tale:

Buck Duane se po letu dni vrača domov. Na poti sreča lepo mlado Ruth Garrett in njenega očeta, ki se jima je pokvaril voz. Pomaga jima in razstanejo se kot dobri prijatelji. Buck se je v lepo Ruth zaljubil.

Doma pa zve od matere, da so mu očeta zahrbtno umorili. Buck takoj sumi, da je to napravil njegov sovražnik Morgan. Mati mu to tudi potrdi. Zato gre Buck Morgana iskat in ga na plesu ubije.

Tako je maščeval smrt svojega očeta, toda maščevanje ga je drago stalo. Moral je zbežati in se skrivati kakor preganjana zver. Na begu se seznanil s človekom, ki je bil nekoč razbojnik in ta mu pred smrtjo pove, kje je tabor razbojnika Blanda in mu svetuje, naj se zateče k njemu. Buck gre tja in si pridobi naklonjenost razbojnika in njegove žene, na svoje veliko prese- nečenje pa dobi tam tudi lepo Ruth, ki jo je Bland ubil.

Med Blandovimi ljudmi se Buck seznanil s poštenjakom Jukerjem, ki mu pomaga pridobiti zaupanje in ljubezen gospe Blandove. Razboj- nikova žena mu pomaga pri rešitvi lepe Ruth. Blandovi ljudje ju na begu preganjajo, toda Buck se jim srečno izmakne. Hoče spraviti Ruth k svoji materi, čeprav bi pri tem padel oblastem v roke, toda ona to velikodušno žrtve odkloni in pobe- gne z Jukerjem.

Blandovi ljudje še zmeraj pre- ganjajo Bucka, ki pa jih zvabi v šerifovo past.

Za velike zasluge, ki si jih je do- bil s tem, da je spravil razbojniko pravici v roke, šerif Bucku odpusti greh, ki ni bil greh, in film se kon- ča s poroko.

Zvezdniki imajo vedno svoje skrbi

Človeku, ki hoče biti zmeraj do- bro oblečen, ni tako lahko. Adolphe Menjou, največji „gourmand“ kar se tiče oblačenja, ima 250 oblek. Že to, kako bi jih spravil vse v oma- re, je težko vprašanje, še težje pa je, na vse misliti. Zato ima Menjou posebno kartoteko, kjer ima vse obleke opisane in razvrščene, vrhu

Se nadaljuje na str. 548

Poglavje o vzgoji otroka v puber- tetni dobi

Puberteta nastopi zelo različno. Pri dekletih med dvanajstim in šti- rinajstim letom, časih še prej, pri dečkih med štirinajstim in šestnaj- stim letom in je njen nastop v naj- tesnejši zvezi s telesno razvitostjo otroka, čeprav vplivajo časih tudi drugi faktorji. Otroci pijancev do- sti prej spolno dozore kakor otroci treznih.

Puberteta je najvažnejša in naj- nevarnejša doba človekovega živ- ljenja. Je doba, ko se otrok prvič zave, da je človek. Je mejnik v živ- ljenju, ki pretegne otroka in ga prenovi telesno in duševno. Da je najsvetejša naloga staršev poseči v to dobo s svojo pomočjo, dob- ro pomočjo, ni treba še posebej po- udarjati.

In vendar manjka navadno otro- ku prav v tej dobi pomoči staršev. Še več! Zgodi se — skoraj zmeraj — da otrok od staršev ni nikdar bolj zapuščen kakor v tem času. In to se dostikrat nad starši in nad otrokom maščuje.

Znakov otrokovega razvoja v tem času ni težko opaziti. Predvsem du- ševnih. Otrok, prej vesel, postane nenadoma zamišljen, skoraj zmešan. Do ničesar mu ni. Ne do dela, ne do družbe, ne do učenja. Znano je, da dosežejo otroci najslabše uspehe v četrtem in petem razredu srednje šole, torej v času, v katerega po- seže doba njihovega spolnega raz- voja. Učitelji se navadno zato ne menijo in ne najdejo razumevanja za mladega človeka. Preko njega gredo. In doma navadno ni nič bol- lje, ali pa še slabše. Otrok, ki ne najde pri starših tega, kar je iskal, pomoči, se jim odtuji. Starši to za- čutijo, nočejo poiskati vzrokov te odtujitve, ali pa jo iščejo napačno, dostikrat v otrokovi pokvarjenosti, ki je ni! Otroka tiranizirajo, ker ne vedo, da se mora v času, ko se je otrok izpremenil, prenovil, izpre- meniti, prenoviti tudi vzgoja — in posledica je nešteto tihih in glasnih tragedij. Tu je treba iskati vzrokov v stoterih otroških samomorih, ki jih iščejo vse drugje, samo ne tu, kjer je navadno njihov vzrok in povod!

O spolni vzgoji pri nas govoriti je še greh. Starši še danes rajši pu- ste, da spozna otrok bistvo človeka iz kvant, kakor bi mu ga sami po- jasnili. Kako mora to na otroka v tej nevarni dobi vplivati, si ni težko misliti.

To je le nekaj kratkih besed, samo glavni obris, a o vzgoji bi se lahko pisalo in se pišejo dolge knji- ge. Tudi med svet pridejo te knjige in — obleže nerazrezane in nepreči- tane na policah.

Staršem, ki jim je na srcu usoda in bodočnost otrok, bi le nekaj rek- li: pazite na svoje snove in hčere v tem nevarnem času! Pazite na nji- hovo vzgojo! Zavedajte se, da jo je treba v dobi spolnega dozorevanja temeljito izpremeniti. Ni vsako ko- pito za vsak čevlji! Živite z otro- kom, uživite se vanj, v njegovo gle- danje sveta in stvari okoli sebe, po- magajte iskati otroku pot v življe- nje, da si ne bo poiskal sam — na- pačne!

Rozinov močnik

Potrebščine: 8 dkg surovega ma- sla in masti, 1 osminka litra smeta- ne, 2 jajci, 15 dkg sladkorja, 1 oso- ljek, 15 dkg rozin, 15 dkg vinskih jagodic, zribani olupki, pol limone, 25 dkg moka, pol zavojčka dr. Oet- kerjevega pecilnega praška.

Priprava: Zmešaj surovo maslo ali mast do penastega stanja in do- daj smetano, jajci, sladkor, sol, rozine, vinske jagodice, in limonove olupke. K tej masi prideni s pecilnim praškom pomešano moko, zmesi iz tega rahlo testo in ga presiplji v dobro namaščen, s finimi zemljevi- mi drobtinami potresen podolgovat model ter peči močnik eno uro v srednji vročini.

Nekaj nasvetov za čiščenje madežev

Svilnatih oblek ne smeš snažiti s ščetjo! Prah spraviš iz njih s kosom žametne svetle ali temnejše barve — kakršne barve je pač svi- la. S tem žametom obleko odrgneš. Praktičnejša pa je majhna, z žame- tom prevlečena blazinica.

Firneževe madeže odrgneš najprej z neslanim surovim maslom, nato pa s kafrovim špiritom.

Apnene madeže na obleki obrizgaj s kisom, nato pa odrgni, dokler se ne posuši.

Budilke

po Din 60— s triletnim jamstvom

IVAN PAKIŽ,
LJUBLJANA
Pred Škofljo 15.

HUMOR

Ščurki in stenice

Grog pride v trgovino z živalmi.

„Nekaj ščurkov in stenice potrebujem. Ali mi lahko z njimi postrežete?“

„Seveda! Koliko bi jih pa hoteli?“

„Kakih šest sto ščurkov in tisoč stenice.“

„Kaj pa boste z njimi? Ali se hočete iz nas norčevati?“

„Kaj pa mislite! Hišni lastnik zahteva, da se moram izseliti in zapustiti stanovanje prav tako, kakor sem ga dobil. Pa naj ga ima!“

Strokovnjak

Odol in Sidol sta na potovanju. V hotelu. Jesta purana.

Odol sitnari: „S takim starim puranom nama postrežejo. Najmanj dvajset let ima. Da jih le sram ni!“

Sidol se čudi nad takim poznavanjem: „Kako veš, da ima puran najmanj dvajset let, če smem vprašati?“

„Po zobeh!“

„Saj puran nima zob!“

„Ih imam pa jaz.“ se odreže Odol.

Pri zdravniku

Gospa Gobčeva pride domov.

„Bila sem pri zdravniku. Samo jezik mi je pogledal in mi napisal okrepečevalno sredstvo.“

„Ježeš, pa vendar ne za jezik!“

Potegnil ga je

„Vi ste levičar?“

„Seveda, vsak človek ima svoje posebne lastnosti.“

„Jaz o sebi tega ne bi mogel reči.“

„Tako? Kaj vi z desnico mešate kavo?“

„Kaj pa ste mislili. Saj delajo vsi tako. To je vendar samo po sebi umevno!“

„Nu, tako samo ob sebi umevno ni. Ljudje imajo navadno za to zlice.“

Junaštvo

„Veste, tistemu gospodu sem pa dal pod nos. Čeprav je dvakrat večji od mene in dvakrat močnejši, sem mu vendar vse v brk povedal. Take priimke sem mu dal, da jih v nobenem slovarju ne najdete. In niti bev ni rekel.“

„Ali vas ni...“

„Kaj? Mene? Kaj pa mislite! Smešno! Še tega bi manjkalo! Ko je poskusil ugovarjati, sem... kaj mislite, kaj sem napravil?“

„Kako naj vem?“

„Obesil sem telefonsko slušalko, se obrnil in ga pustil samega.“

Dober človek

Moric je dober človek. Zadnjič ga sreča prijatelj.

„Kaj si res pristopil k ‚Društvu prijateljev vode‘?“

Moric prikima:

„Saj veš, da mi je prejšnji mesec žena utonila.“

Kaj je nerodno?

Če zdravnik bolnika poldrugo leto za zlatenico zdravi in šele potem zve, da je bolnik Kitajec.

„To je strašno! Že ves teden me tako zob boli, da se bojim, da ne znorim.“

„Zakaj pa ne greste k zdravniku?“

„Bi rajši počakal — moj sin, ki je zobni zdravnik, začne namreč drugo leto na svoje!“

*

Zelo nepriljubljen profesor na medicinski fakulteti v Oxfordu na Angleškem napiše na svojo desko: „Svojim slušateljem javljam, da sem imenovan za osebnega zdravnika Njegovega Veličanstva kralja.“

In eden izmed njegovih studentov napiše pod to obvestilo začetek angleške državne himne:

„God save the King“ (Bog obvaruj kralja).

*

„Sinko, želel bi, da postanesh zdravnik.“

„Oče, za božjo voljo, samo tega nikar.“

„Zakaj pa ne?“

„Saj veš, da še muhe ne morem ubiti.“

*

„Ta človek je idijot!“

„Imej vendar pamet in ga nikar tako ne mlati. Ali ne veš, da so idijoti prav tako ljudje kakor ti?“

Katera?

Predsednik dobredelnega društva nadzira jetnišnico. Ob tej priliki se zaplete v pogovor z enim izmed kaznjencev in mu med drugim reče:

„Vaša žena se mi smili...“

„Katera pa?“ ga vpraša kaznjencec. „Sem namreč zaradi dvoženstva.“

*

„Gospod profesor, pomislite: pri Kurniku je počila odvodna cev.“

„Saj se mi je takoj zdelo. Zadnje dni se mi je zdel tako slab.“

*

Gospod Zajec je doma pod copato. Nekoč pa se opogumi in ovadi sodišču svojo ženo, kako grdo z njim dela.

„Z lopato za premog me je udarila po glavi.“ pravi.

„Pa se vam na glavi nič ne pozna! Kako je to mogoče?“

„Nič ne pozna! Recite, naj vam prinesejo lopato!“

*

„Vaša žena se je z avtom ponesrečila?“

„Pa ni nič hudega.“

„Ranjena? Avto razbit?“

„Ne, le malo barve se je pri obeh odrgnilo.“

*

Gobezdalo pripoveduje v gostilni o raznih rečeh, ki si jih je seveda vse na lepem izmislil. Končno je nekemu gostu dovolj:

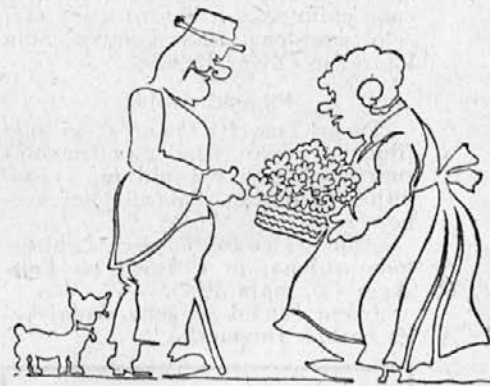
„Zdaj smo že dosti slišali o tem, kaj lahko vse naredite. Povejte rajši, česa ne morete — in stavim, da bom jaz to lahko napravil.“

„Svojega zapička ne morem plačati.“ odvrne Gobezdalo, „in prav veseli me, da vi to lahko napravite.“

Moderno

„Moja hči je šele devetnajst, pa je že zaročena.“

„Prava reč. Moja je šele osemnajst, pa je že ločena.“

Nevaren poklic

Prodajalka: „Predrage so vam cvetlice? Tega pa ne pomislite, kolikšno kazen mi naštejejo, če me stražnik dobi, ko jih tigram!“

KAJ PRINAŠA:**Elitni Kino Matica**

Telefon 2124

„Doni Juani garnizije“

veseloigra. V glavnih vlogah Felix Bressart, Marta Eggert, Ernest Verebes in Marija Pauder

„Moja sestrična iz Varšave“

v glavnih vlogah Liane Haid, Fritz Schultz in Szóke Szabakall

Kino Ideal**„Ciankalij“**

pretresljiv film iz življenja. V glavni vlogi lepa Greta Mosheim.

„Ančka zna vse...“

v glavni vlogi Anny Ondra in Felix Bressart

(Nadaljevanje s 546. str.)

tega pa še posebnega slugo, ki na vse obleke pazi.

Buster Keaton, ki je kar nor na vse nove tehnične iznajdbe, je spet našel nekaj novega: kako se najlaglje nauči svoje vloge na pamet.

Kupil si je diktafon, kamor pove svojo vlogo in potem mu jo diktafon ponavlja, dokler je ne zna na pamet. Pravi, da se človek prej nauči, če samo posluša, in razen tega si oči ne pokvari.

Med snemanjem novega filma o Suzani Lenox je brala Greta Garbo v nekem listu, da bo v kratkem gostovala na nekem velikem gledališkem odru. „Dobro, da berem časnike,“ se je nasmehnila, „sicer ne bi o tem nič vedela.“

Rantaplanci so imeli doslej počitnice. Pred nekaj dnevi pa so bili veseli dnevi pri kraju in spet so morali v Metrove ateljeje, kjer jih čaka obilo dela. Razen njih sta zdaj zelo zaposlena tudi komika Stan Laurel in Oliver Hardy.

Filmski drobiž

Pevec Tino Pattiera, ki spet filma — njegov film „Fra Diavolo“ smo videli tudi v Ljubljani — stanuje v Dresdnu, Palace-Hotel Weber.

Anny Ondra je sicer Čehinja, toda rojena je v Tarni na Poljskem (15. maja 1907).

Liane Haid je žena dunajskega barona Heymerla.

Kupon 38 film**FILMSKA VPRAŠANJA**

1. Pri kateri družbi igra Buster Keaton?
 2. Kdo je režiral film „Valčkov čar“?
 3. Katera igralka igra glavno vlogo v filmu „Grock“?
 4. Kdaj je bila rojena Mariana Winkelstern?
 5. Katera igralka igra glavno vlogo v filmu „Skok v vrtnice“?
- Za rešitev teh vprašanj razpisujemo

20 VELIKIH FILMSKIH FOTOGRAFIJ

ki jih razdelimo med deset reševalcev.

Pravilna rešitev iz 36. številke je: Greta Garbo, MGM. Nagrade dobe:

- 5 slik: Pirkmajer Lida, Vršac;
- 4 slike: Ravnikar Franjo, Trbovlje;
- 3 slike: Cvilak Poldi, Slov. Bistrica;
- 2 slike: Rozman Fanči, Ljubljana;

po eno sliko: Stirbec Franc Trbovlje; Kregar Dragica, Kamnik; Tomazin Lina, Bled; Eler Anton, Novo mesto; Jošt Ivica, Beograd; Piber Hani Jesenice.

Aleksander Kozić

koncesijonirano elektrotehnično podjetje

Ljubljana

Cesta v Rožno dolino 44

Tel. 30-41

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršitev strokovnjaška. — Cene zmerne.

Foto aparate in potrebšine

dobite v največji izbiri v

Drogeriji „Adrija“

Mr. Ph. S. Borčič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Telefon št. 34-01

Zahtevajte cenik!

KLIČEJE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
iz vsakega
najboljše
KLIŠARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVAS.

Blagovna znamka**„Svetla glava“**

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglašalo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbula slika, in radi globokega svojega pomena je postal znak nepozaben.

„Znamka Oetker“ jamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega začela so

Dr. Oetker-jev pečilni prašek
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek
Dr. Oetker-jev prašek za pudinge itd. tako močno razširjeni.

Letno se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitljenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je prihranila, mnoge nevolje radi slabega kipeja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetkerjevega šartela, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego je Oetker-jev puding s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe pristni Dr. Oetker-jevi izdelki, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev**vanilinov sladkor****je najboljša začimba**

za mlečne in močnate jedi,
pudinge in spenjeno smetano,
kakao in čaj,
šartilje, torte in pecivo,
lajčni konjak.

Zavojček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša ½ zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinovnega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 lažni žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pijača.

Dr. Oetker-jevi recepti**za kuhinjo in hišo**

prinašajo izbrano izvrstnih predpisov za pripravo enostavnih, bolnih, finih in rafiniranih močnatih jedi, šartiljev, pečiva, tort l. t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo gospodinj — tudi onih, ki stavijo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začenicah izključeno.

Oetker-jevo knjižico dobite zastonj pri vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.